

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston lausuntopyyntö vesistöjen säännöstelyä käsittelevästä hakemuksesta, PSAVI/10516/2021

TEKLA 14.12.2023 § 150

19/00.04.01/2023

Pohjois-Suomen Aluehallintovirasto pyytää Haapajärven kaupungin lausuntoa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Vattenfall Oy:n hakemukseen Haapajärven säännöstelyluvan lupamääräysten muuttamiseksi.

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) ja Vattenfall Oy säännöstelyluvan haltijoina hakevat muutosta Pohjois-Suomen vesioikeuden 12.8.1975 antaman päätöksen 43/75/I lupaehtoon 6, siten kuin se KHO:n 23.9.1976 antamalla päätöksellä muutettuna on voimassa, sekä lupaehtoon 7.

Päätös koskee Haapajärven säännöstelyä, Jämsänkosken porrastusta ja Oksavan voimalaitoksen rakentamista Haapajärven kaupungissa.

Lupaehto 6 kuuluu ennen muutoksia seuraavasti:

”6) Haapajärven säännöstely on toimeenpantava seuraavia vedenkorkeuksia noudattaen:

Vedenkorkeuden yläraja Haapajärvestä Kalajoen paalulla 1037+60 m olevan Haapajärven-Reisjärven maantiesillan kohdalla ei saa ylittää korkeutta N43 +80,25 m.

Vedenkorkeuden alarajan tulee Haapajärvestä edellä sanotulla kohdalla noudattaa seuraavaa murtoviivaa:

01.01.	31.05.	05.06.	30.09.	15.10.	31.12.
N43 +79,75m	79,75m	79,95m	79,95m	79,75m	79,75m

Jämsänkosken säännöstelypadolla seuraavaa murtoviivaa:

01.01.	31.05.	05.06.	30.09.	15.10.	31.12.
N43 +79,50m	79,50m	79,80m	79,80m	79,50 m	79,50m

Säännöstelyn yläraja saadaan poikkeuksellisten luonnonolosuhteiden vuoksi ylittää enintään 25cm:illä. Ylitys ei saa kuitenkaan kestää enempää kuin 14 vrk:n ajan. Tämän lisäksi säännöstelyn yläraja saadaan ylittää, ei kuitenkaan yli korkeuden N43 +80,85m jos Jämsänkosken säännöstelypadon ja Haapajärven välinen uoma ei riitä purkamaan kevättulvavirtaamaa säännöstelyn ylärajan alapuolella. Mikäli lumivaraston vesiaron perusteella tehdyt laskelmat tulvavirtaamasta osoittavat tai on muutoin odotettavissa, että vedenkorkeus Haapajärvestä voi nousta säännöstelyn ylärajan yläpuolelle, on vedenpinta Jämsänkosken säännöstelypadolla ylityksen estämiseksi alennettava hyvissä ajoin säännöstelyn alarajalle ja pidettävä tässä korkeudessa niin kauan kuin vedenkorkeus on Haapajärvestä ylärajan yläpuolella tai uhkaa sen rajan ylittää.”

Hakijan esittämien muutosten jälkeen lupaehto 6 kuuluisi seuraavasti:

”Haapajärven säännöstely on toimeenpantava seuraavia vedenkorkeuksia noudattaen:

Vedenkorkeuden yläraja Haapajärvestä Kalajoen paalulla 1037+60m olevan Haapajärven-Reisjärven maantiesillan kohdalla ei saa ylittää korkeutta N43 +80,25 m.

Vedenkorkeuden alarajan tulee Haapajärvestä edellä sanotulla kohdalla noudattaa seuraavaa murtoviivaa (N43 +m):

01.01.	31.05.	05.06.	30.09.	15.10.	31.12.
+79,75	+79,75	+79,95	+79,95	+79,75	+79,75

sekä Jämsänkosken säännöstelypadolla seuraavaa murtoviivaa (N43+m):					
01.01.	31.05.	05.06.	30.09.	15.10.	31.12.
+79,50	+79,50	+79,80	+79,80	+79,50	+79,50

Säännöstelyn yläraja saadaan poikkeuksellisten luonnonolosuhteiden takia ylittää tasoon N43 +80,50m. Ylitys ei saa kuitenkaan kestää enempää kuin 14 vrk:n ajan. Taso N43 +80,50 m saadaan edelleen ylittää, ei kuitenkaan yli korkeuden N43 +81,35m, mikäli Kortejärven ja Haapajärven välinen uoma ei riitä purkamaan Haapajärven tulovirtaamaa Haapajärven ylärajalla.

Mikäli ennusteiden perusteella tai muutoin on odotettavissa, että vedenkorkeus Haapajärvessä voi nousta yli korkeuden N43 +80,50m, on vedenpinta Jämsänkosken säännöstelypadolla alennettava vähintään tasoon N43 +80,00m niin kauan kuin vedenkorkeus on Haapajärvessä ylärajan yläpuolella (N43 +80,25m) tai uhkaa ylittyä.

Lisäksi mikäli kevättulvavirtaaman aikaan ennusteiden perusteella tai muutoin on odotettavissa, että vedenkorkeus Haapajärvessä voi nousta yli korkeuden N43 +80,50m, on vedenpinta Jämsänkosken säännöstelypadolla alennettava vähintään tasoon N43 +79,80m niin kauan kuin vedenkorkeus on Haapajärvessä ylärajan yläpuolella (N43 +80,25m) tai uhkaa ylittyä.”

Lupaehto 7 kuuluu ennen muutoksia seuraavasti:

”Kalajoen nykyiseen uomaan on Jämsänkosken säännöstelypadon kautta juoksutettava toukokuun 1. päivän ja syyskuun 30. päivän välisenä aikana vähintään 0,1 m³/s sekä muuna aikana vähintään 0,05 m³/s vuorokausikeskiarvona laskettuna.”

Hakijan esittämien **muutosten jälkeen lupaehto 7 kuuluisi seuraavasti:**
 ”Kalajoen nykyiseen uomaan on Jämsänkosken säännöstelypadon kautta juoksutettava toukokuun 1. päivän ja syyskuun 30. päivän välisenä aikana vähintään 0,1 m³/s sekä muuna aikana vähintään 0,05 m³/s vuorokausikeskiarvona laskettuna.

Oksavan voimalaitoksen ja Jämsänkosken säännöstelypadon juoksutukset on hoidettava siten, että Oksavan voimalaitoksen alapuolella Kalajoen vanhan uoman yhtymäkohdassa Kalajoen virtaama ei alita 3 m³/s vuorokausikeskiarvona laskettuna.”

Muita lupaehtoja ei ole hakijoiden arvion mukaan tarvetta muuttaa.

Hakijan mukaan hankkeen tavoitteena on muuttaa Haapajärven säännöstelyn lupaehtoja siten, että pitkään vallinnut säännöstelykäytäntö laillistetaan. Uusi haettu ehdoton yläraja N43 +81,35m, on hankkeen alkuperäinen tavoiteltu, Kortejärven ja Haapajärven välisen uoman perkauksilla saavutettu ylivedenkorkeuden taso. Muuttuvien ilmasto-olosuhteiden vuoksi Haapajärven vuosittaiset huippuvirtaamat voivat ajoittua myös muulle ajanjaksolle kuin keväälle, mitä ei ole huomioitu nykyisissä lupaehdoissa. Lupaehdon muuttamisen myötä yläraja N43 +81,35m olisi voimassa ympäri vuoden eikä rajoittuisi vain kevättulvaan. Säännöstelyn toteuttamisesta nykyisten lupaehtojen mukaisesti aiheutuu hakijan mukaan haitallisia vaikutuksia, joita lupaehtoja annettaessa ei ole ennakoitu. Käytännössä tason N43 +80,50m ylityksien estäminen kesäaikana edellyttäisi Haapajärven vedenkorkeuden pitämistä säännönmukaisesti nykyistä alempana ja Kortejärven vedenpinnan huomattavaa alentamista ennakoivasti rankkasateiden aikana. Tämä johtaisi hakijan mukaan tarpeettoman suuriin vedenpinnan alennuksiin ennusteiden rajallisen tarkkuuden ja ylityksen riskin minimoimisen vuoksi. Lupaehdoissa olisi kuitenkin edellytyksenä, että jos vesistöennusteiden

perusteella tai muutoin olisi odotettavissa, että Haapajärven vedenkorkeus voisi nousta yli korkeuden N43 +80,50m, Kortejärven vedenkorkeutta tulisi laskea vähintään tasolle N43 +80,00m.

Tällöin Haapajärven purkautumiskyky paranisi, mutta Kortejärven vedenpinnan alennus olisi lähellä järven luonnontilaista keskivettä ja aiheuttaisi vain vähäistä haittaa Kortejärvellä.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston lausuntopyyntö liitteenä.
Lupahakemussuunnitelma oheisaineistona.

Valmistelija: Jouni Laajala p. 044-4456 147

Päätösehdotus

Tekninen lautakunta lähettää oheisaineistona olevan lausunnon Haapajärven kaupungin lausutona Haapajärven säännöstelyä, Jämsänkosken porrastusta ja Oksavan voimalaitoksen rakentamista koskevan päätöksen lupaehtojen muuttamiseen.

Päätös

Hyväksyttiin.

Merkittiin, että Lauri Nivala poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 19.06 ja palasi kokoukseen klo 19.10.

Oheisaineistona ollut lausunto otetaan pöytäkirjan liitteeksi.